

Dalia Mirt
Anita Katić
Lidija Vešligaj

Hrvatska *riječ* 8

Čitanka iz hrvatskoga jezika za osmi razred osnovne škole

KNJIŽEVNOST • STVARALAŠTVO • KULTURA • MEDIJI

2. izdanje

2022.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb

Nova Ves 23a

Za nakladnika

Ivan Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Izvršna urednica za hrvatski jezik

Ivana Tolj

Recenzija

prof. dr. sc. Tanja Kuštović

Vlatka Biščan, prof.

Lektura

Renata Mihalić Dobrić

Likovno i grafičko oblikovanje,

tehnička priprema

Robert Ferenc

Ilustracije

Iva Kondić

Nikola Čižmešija

Fotografije

shutterstock.com

Digitalno izdanje

Alfa d. d.

Mozaik Education Ltd.

Tisak

Tiskara Zelina d.d.

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU

Udžbenik je uvršten u Katalog odobrenih udžbenika rješenjem Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske:

KLASA: **UP/I-602-09/21-03/00038**, URBROJ: **533-06-21-0002**, od **20. svibnja 2021.**

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem **001125875**.

OPSEG PAPIRNATOG IZDANJA	MASA PAPIRNATOG IZDANJA	KNJIŽNI FORMAT	CIJENA
344 str.	699 g	265 mm (v) x 210 mm (š)	67,26 kn

Digitalno izdanje dostupno je na digitalnoj platformi *mozaLearn* na internetskoj adresi **www.mozaweb.com/hr** pod identifikacijskim brojem **HR-ALFA-HRV8-3342**.

© Alfa

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Mozaik Education Ltd. zadržava intelektualno vlasništvo i sva autorska prava za komercijalne nazive *mozaBook*, *mozaWeb* i *mozaLearn*, digitalne proizvode, sadržaje i usluge proizvedene neovisno o nakladniku Alfa d. d.

Predgovor

Dragi učenici i učenice,

i u osmome vas razredu uz čitanku *Hrvatska riječ 8* očekuje mnoštvo zanimljivih književnih, neknjiževnih i medijskih tekstova koji će vam pomoći u dosezanju svih ishoda važnih u obrazovanju i razumijevanju svijeta kojim ste okruženi. Temeljne ćete vještine čitanja, pisanja, govorenja i slušanja lako razvijati i nadograđivati uz čitanku raznolikim i poticajnim tekstovima te zadacima uz njih. Ne zaboravite da sposobnost dobre komunikacije počiva na mnoštvu pročitanih i poslušanih tekstova.

Čitanka *Hrvatska riječ 8* pomoći će vam da ustrajete u čitanju kraćih ili dužih tekstova, proširite svoj rječnik i usvojite nove pojmove. Književni će vas tekstovi, nadamo se, nadahnuti u stvaranju i promišljanju te voditi u čaroban svijet umjetnosti riječi hrvatske i svjetske književne baštine. Razvijanjem vlastita jezičnoga stvaralaštva riječima stvarate nove svjetove. Neknjiževni i medijski tekstovi dodatno će vas osnažiti u svakodnevnoj komunikaciji na hrvatskome jeziku.

Čitanka je podijeljena u teme kako biste pročitane i poslušane tekstove lako povezivali s ostalim nastavnim sadržajima i iskustvom koje ste dosad stekli.

 1. tema – Domovino, tebi pišem

2. tema – U skladu s prirodom

3. tema – Božićna potraga

4. tema – Ljudi oko nas

5. tema – Livada iz sna

6. tema – Gdje je ljubav?

7. tema – Ljepota je u oku promatrača

8. tema – Stvarno ili čudesno

9. tema – Pogled u budućnost

Sudjelovanjem u nastavi, aktivnim slušanjem, čitanjem i rješavanjem zadataka lako ćete procjenjivati i osnaživati svoje komunikacijske vještine te usmjeravati vlastite čitalačke interese i izazove koji vas čekaju u srednjoj školi. U tome će vam uvelike pomagati ova čitanka, ali i vaši učitelji i učiteljice hrvatskoga jezika.

Svojim ćete zanimanjem i aktivnim sudjelovanjem doprinosti uspješnijoj nastavi hrvatskoga jezika u školi, a to je za vas, i one koji se o jeziku brinu, iznimno važno. Želimo vam mnogo uspjeha u tome.

Autorice

Sadržaj

Učimo kako učiti	6	3. Božićna potraga	76
Uvježbavamo javni nastup i pripremamo se za nova putovanja	8	Halil Džubran , O djeci	78
Je li svako istraživanje istraživačko učenje?	12	Ivana Šojat , Vilinjska kosa	80
Što s dobivenim rezultatima?	14	Ludwig Bauer , Topla ljudska priča	84
1. Domovino, tebi pišem	16	Ksaver Šandor Đalski , Na Badnjak	89
Drago Ivanišević , Hrvatska	18	Vanja Radauš , Bijeli se ravnica plodna,	
Vladimir Nazor , Hrvatski jezik	20	Luko Paljetak , Božić u Gradu	94
Vesna Parun , Zemlja je naša blaga	23	Irving Berlin , White Christmas	
Vladimir Kovačić , Ex Slavonija	26	Saša Lošić , Bijeli Božić	98
Drago Gervais , Va tujine	30	Radionica – U svijetu reklama	100
Davor Rostuhar , Cres, naš najveći otok	33	Zaokružimo treću temu	105
Jure Kaštelan , Dubrovnik je grad čuda	37	4. Ljudi oko nas	106
Zaokružimo prvu temu	39	Benjamin Lebert , Crazy	108
2. U skladu s prirodom	40	Ernest Hemingway , Starac i more	112
Ulomak iz znanstvenoga rada i		Zadatci za čitanje romana	
Narodna predaja o Ružica-gradu	42	Starac i more u cijelosti	116
Slavko Mihalić ,		Orhan Pamuk , O školi	119
Prolazim Zrinjecom, dotiče me more	46	Tatjana Gromača , Štipaljke i vješalice	125
Rainer Maria Rilke , Jeseni dan	49	Viktor Car Emin , Mali Učkarić	129
Tin Kolumbić , Sunčeva kolijevka	52	Jasminka Tihi Stepanić , Gejmer	133
Josip Kozarac , Slavonska šuma, Vladimir Nazor ,		Božica Brkan , Umrežena	138
Šuma spava, Svjetski dan šuma u Vinkovcima	56	Luka Marušić , Gejmeri i	
Višnja Stahuljak , Zlatna vuga	62	druga suvremena plemena	143
Zadatci za čitanje romana Zlatna vuga u cijelosti ...	66	Pavao Pavličić , Pohano	149
Gdje ima rogača, nema požara,		Mate Balota , Moja mati	153
Umjesto bora sadimo rogače!	71	Dobriša Cesarić , Vagonaši	155
Zaokružimo drugu temu	75	Zadatci za čitanje pjesničke zbirke	
		Dobriše Cesarića u cijelosti	157
		Zaokružimo četvrtu temu	164

5. Livada iz sna 167

Ivan Gundulić, Himna slobodi 168

Dragutin Tadijanović, Školjka 171

Mrežne stranice HRT-a, 75 godina od nezamislivog užasa 173

Karl Bruckner, Sekunda koja je promijenila svijet .. 176

Zadatci za čitanje romana

Sadako hoće živjeti **u cijelosti** 179

Gledamo dokumentarni film – Anne Frank 182

Dnevnik Anne Frank 184

Zadatci za čitanje cjelovitog

Dnevnika Anne Frank **u cijelosti** 187

Irena Skopljak Barić, Prije puta 189

Mladen Kušec, O pričama iz Vukovara i

Siniša Glavašević, Priča o ratu 191

Markus Zusak, Zastava 194

Gledamo igrani film Kradljivica knjiga 197

Milan Grgić i Alfi Kabiljo, Jalta, Jalta 199

Zaokružimo petu temu 205

6. Gdje je ljubav 206

Zlatko Krilić, Heroj s plaže 208

Oscar Wilde, Slavuj i ruža 211

Enes Kišević, Pjesme 215

Marija Jurić Zagorka, Kći Lotrščaka 218

Zadatci za čitanje romana

Kći Lotrščaka **u cijelosti** 221

Hermann Hesse, Sretan je tko može voljeti 222

Đuro Sudeta, Mor 224

Zadatci za čitanje pripovijetke Mor u cijelosti 227

Charles i Mary Lamb, Romeo i Julija 228

Mladen Kopjar, Padobranci 234

Posjet Muzeju prekinutih veza 238

Zaokružimo šestu temu 241

7. Ljepota je u oku promatrača 242

Antoine de Saint-Exupéry, Mali princ 244

Zadatci za čitanje djela Mali princ u cijelosti 248

Dunja Kalilić, Zvonce 250

Fran Galović, Lastavice 255

Silvija Šesto Stipaničić, Debela 259

Vesna Peršić Kovač, Ovo jaje za ljubav se daje 262

Dragutin Domjanić, Vuzem 265

Zaokružimo sedmu temu 267

8. Stvarno ili čudesno 268

Vladimir Vidrić, Jutro 270

Ivo Andrić, Aska i vuk 272

Nancy Farmer, Kuća škorpiona 277

Suzanne Collins, Igre gladi 281

Gledamo igrani film Igre gladi 285

J. K. Rowling, John Tiffany i Jack Throne,

Harry Potter i ukleto dijete 288

Zaokružimo osmu temu 295

9. Pogled u budućnost 297

Og Mandino, Najveći trgovac 298

Antun Branko Šimić, Opomena 302

Tin Ujević, Ove su riječi crne od dubine 305

Josip Pupačić, More 308

Tomas Espedal, O hodanju 311

Jeff Kinney, Gregov dnevnik: Stara škola 314

YouTube kao zabava broj 1 319

Zaokružimo devetu temu 325

Pojmovnik 327

Korisne upute za samostalno čitanje i pisanje ... 331

Kazalo imena 343

Učimo kako učiti

ISHODI

OŠ HJ A.8.1. Objašnjavamo pravila izvođenja prethodno pripremljene prezentacije različitih sadržaja uz vizualna pomagala (plakat i računalnu prezentaciju).

MEĐUPREDMETNA TEMA *Osobni i socijalni razvoj*

osr A.3.1. Razvijamo sliku o sebi.

osr A.3.3. Razvijamo osobne potencijale.

Uvježbavamo javni nastup i pripremamo se za nova putovanja

VEĆ SMO OSMAŠI?!

Sve što je lijepo kratko traje. Tako kaže poznata mudra izreka koju potvrđuju i naša proživljena iskustva. Kada ste prije četiri godine postali učenici petoga razreda, vjerojatno vam se put do osmoga činio iznimno dug, a evo već ste postali ponosni osmaši. Pred vama su nova putovanja – kako ona stvarna – tako i putovanje u novu etapu odrastanja i obrazovanja, odnosno odlazak u srednju školu. Za svako se putovanje treba pripremiti, napuniti kovčeg potrebnim stvarima te sigurno i samouvjereno načiniti prvi korak.

Aktivnostima koje slijede upravo vam želimo pomoći u pakiranju kovčega za odlazak u srednju školu. U njega svakako trebate ubaciti svoje sposobnosti i stečena znanja, ali isto tako i vjeru u sebe te ra-

zvijene vještine javnoga nastupa. Neki su u tome posve ležerni, a drugi o javnom nastupu razmišljaju s grčem u želudcu. I jedni će se i drugi zasigurno u životu naći u situaciji kada treba govoriti ili nešto činiti u javnosti. Javnim nastupom ne predstavljamo samo temu koju želimo nekome izložiti, ne ostvarujemo samo zadani cilj nego predstavljamo i sebe, svoju osobnost i samopouzdanje. A to i nije baš lako! U nastavku vam nudimo vježbe i savjete kojima možete poboljšati svoj javni nastup i osnažiti vjeru u vlastite sposobnosti. Proučite ih te, u skladu sa svojim željama i potrebama, provodite tijekom godine. I neka vam je sretan put u nove izazove odrastanja!

VJEŽBAMO JAVNI NASTUP

U komunikaciji, bila ona privatna, službena ili javna, uz verbalne znakove (riječi), prisutni su i neverbalni znakovi: stav govornika (2. fotografija), izraz lica (1. i 3. fotografija) te pokreti tijela – geste (1., 2. i 3. fotografija). Upravo neverbalnim znakovi-

ma pri javnom nastupu možemo iskazati samopouzdanje te pozitivan stav prema svojim slušateljima ili gledateljima. Osvijestimo, dakle, neverbalne znakove u komunikaciji i uvježbavajmo govoriti lako o različitim temama pomoću sljedećih aktivnosti.

1. vježba: Geste za tuđi govor

Ova se aktivnost izvodi u paru. Dva učenika približno iste visine stoje jedan ispred drugoga. Učenik koji stoji ispred stavlja svoje ruke na leđa, a onaj koji stoji straga zavrne rukave te svoje ruke provuče naprijed između ruku i struka onoga koji stoji ispred kao da pripadaju njemu. Učenik u prvom planu izgovara improvizirani monolog na slobodnu ili zadanu temu dok zaklonjeni učenik svojim gestama (pokretima ruku) prati govor.

Zadane teme mogu biti: *Moje jučerašnje poslijepodne, Zanimljivi kućni ljubimci, Moj omiljeni film, Kako se osjećam kada me učitelj/učiteljica prozove, Najzbudljiviji dan prošloga ljeta...*

Osim što ćete ovom aktivnosti osvijestiti geste kao sastavni dio komunikacije, zasigurno ćete stvoriti i vedro i humoristično ozračje u razredu. Humoristični elementi u opisanoj aktivnosti uvelike pridonose oslobađanju učenika za javni nastup.

2. vježba: Govori lako

Učitelj/učiteljica objašnjava učenicima kako predmet koji drži u ruci (lopta, olovka, dirigentska palica, privjesak i sl.) ima čudesnu moć. Tko ga uzme, može bez pripreme lako govoriti o bilo kojoj temi. Učenici koji to žele, uzimaju predmet i bez posebne pripreme izvode jednogminutni govor na temu koju im zada učitelj/učiteljica. Teme mogu biti: *Jučerašnji dan u školi, Pisane provjere znanja i kako se za njih pripremiti, Knjiga koju bih preporučio/preporučila ostalima, Najčešće jezične pogreške u televizijskim emisijama...*

Igra se može dogovoriti tako da započinje i završava učiteljevim/učiteljčinim pljeskom. Nakon što jedan učenik ili učenica provede aktivnost, drugi učenik ili učenica uzima čarobni predmet u ruke i dobiva svoju temu za govor. Tako se učenici u govorenju izmjenjuju sve dok ima onih koji se žele uključiti u aktivnost.

3. vježba: Izlažemo uz pomoć podsjetnika: plakata ili računalne prezentacije

U školi i izvan nje česta su izlaganja uz pomoć vizualnih podsjetnika i pomagala kao što su, za tu prigodu posebno izrađeni, plakati ili računalne prezentacije. Vježbati javni nastup može se i na sljedeći način.

Najprije je potrebno pripremiti plakat ili računalnu prezentaciju, a zatim utvrditi pravila izlaganja uz

pomoć vizualnih pomagala. Teme za izradu plakata ili računalne prezentacije mogu biti vezane uz nastavne sadržaje (prikazi djela za čitanje u cijelosti, prikazivanje istraživačkog rada ili rezultata problemske nastave i sl.), ali mogu biti i slobodne, aktualne i zanimljive učenicima vaše dobi; primjere: *Dobre i loše strane interneta, Vršnjačko nasilje i kako ga zaustaviti, Mobiteli u školi – da ili ne, Tko su naši uzori.*

Kada ste oblikovali plakat ili računalnu prezentaciju, pripremite se za izlaganje slijedeći ova pravila:

1. Nemojte čitati ono što piše na plakatu ili na slajdovima računalne prezentacije. Govorite „iz glave“ služeći se vizualnim pomagalima kao podsjetnikom.
2. Pozdravite svoje slušatelje i predstavite se (ako je to potrebno) te privucite pozornost na svoje izlaganje kakvom zgodnom dosjetkom, mudrom izrekom ili nekim zvučnim navodom (citatom).
3. Odmah na početku najavite cijeli sadržaj onoga o čemu ćete govoriti.
4. Držite se vremenskoga ograničenja izlaganja.
5. Govorite u skladu s **vrednotama govorenoga jezika** (umjerenom brzinom i glasnoćom, razgovijetno, pravilno izgovarajući riječi...).
6. Govorite u skladu s pravilima **govornoga bontona** uvažavajući svoje slušatelje.
7. Zaokružite svoje izlaganje nekim efektним ili humorističnim završetkom.
8. Ostavite vremena za pitanja slušatelja.

JAČAMO SAMOPOUZDANJE

Samopouzdanje je vlastito uvjerenje o tome da smo sposobni razmišljati, učiti, donositi odluke, svladavati izazove i rješavati probleme. Na razinu samopouzdanja neke osobe utječu njezina osobnost, ljudi kojima je okružena i okolina u kojoj živi. Međutim, važno je naglasiti kako se i samopouzdanje može poticati i osnaživati. Nudimo vam nekoliko vježbi s tom svrhom.

4. vježba: Reci to u svoje ime

Na papir zapišite rečenice o pozitivnim osobinama svojih uzora ili idola. To mogu biti osobe iz vaše okoline, likovi iz knjiga ili filmova, pjevači, glumci, sportaši, znanstvenici... Nakon što napišete nekoliko rečenica o svojim uzorima, pročitajte ih naglas ostalim suigračima, ali tako da zapisane rečenice izgovorite u prvom licu jednine. Primjerice: *On je jako uporan i predan svojemu poslu.* postaje *Ja sam jako uporan i predan svojemu poslu.*

5. vježba: Vrline i mane

Na papir nacrtajte T-tablicu u koju ćete na jednu stranu napisati sve svoje vrline, a na drugu sve svoje mane. Pročitajte ih naglas u razredu. Potom izjednačite broj vrlina i mana u svojim tablicama.

Tijekom godine u svojem razrednom odjelu organizirajte kratke priredbe na kojima će se svatko moći predstaviti nekim svojim hobbijem, posebnom

sposobnošću ili vještinom. Neki od vas zasigurno pohađaju glazbenu školu te su vrsni pjevači ili glazbenici, neki glume u dramskim skupinama, neki su uspješni sportaši, drugi pišu pjesme, priče, snimaju videozapise i sl.

6. vježba: Razredni Talent Show

Objedinite sve razredne talente i održite u razredu pravi *Talent Show*.

ISHODI

uku B.3.1. Uz povremenu podršku samostalno određujemo ciljeve učenja, odabiremo strategije učenja i planiramo učenje.

Je li svako istraživanje istraživačko učenje?

Istraživački zadatci

Tijekom svoga školovanja često ste dobivali različite zadatke u kojima je trebalo dodatno proširiti znanje o nekoj temi i pronaći dodatne informacije. Primjerice, učeći o jezičnim priručnicima u sedmome razredu, mogli ste dobiti zadatak da istražite kako nazivamo riječi preuzete iz engleskog, francuskog, talijanskog i ostalih jezika. Nakon što biste pronašli navedene informacije, izložili biste ih ostalim učenicima u razredu na dogovoren način. Radi proširivanja svoga znanja o određenim nastavnim sadržajima sigurno ste i iz drugih predmeta provodili kratka istraživanja o različitim temama u knjigama, enciklopedijama ili na internetu.

Istraživačko učenje

Istraživačko učenje usko je povezano s rješavanjem problema jer svako istraživačko učenje započinje poticajnim **problemским pitanjem**. Za razliku od rješavanja problema u kojem često može biti više točnih rješenja (ili ni jedno), u istraživačkom učenju predlažemo **hipoteze**, pronalazimo **podatke** i uspostavljamo veze među njima, provjeravamo njihovu točnost te dolazimo do **zaključka** u kojem potvrđujemo ili opovrgavamo početnu hipotezu. Tijekom istraživačkog učenja ovladavamo različitim strategijama pronalaženja informacija, njihove obrade i stvaranja novih veza među njima **simulirajući proces znanstvenog istraživanja**.

Rješavajući problemske zadatke, ovladavamo različitim strategijama kojima ćemo rješavati probleme i u stvarnim životnim situacijama (defniranje problema, organizacija ideja, simulacija i isprobavanje elemenata problema, provjera rješenja).

Istraživačko pitanje

Istraživačko učenje započinje postavljanjem različitih problemskih pitanja koja proizlaze jedna iz drugih, tj. postavljanjem jednog problemskog pitanja otvara se prostor za postavljanje novih pitanja koja dovode do jednog – **istraživačkog** – pitanja. Karakteristika istraživačkog pitanja jest da potiče na razmišljanje o nečemu na nov način, zahtijeva kritičko mišljenje. Na istraživačko pitanje nije dovoljno dati odgovor, ono zahtijeva **obrazloženje**, a ponekad ga je potrebno **preispitati** u novim okolnostima.

Neka od istraživačkih pitanja u nastavi Hrvatskoga jezika mogu biti:

- a) Možemo li svaku tuđicu za koju postoji hrvatska riječ zamijeniti u svakodnevnoj uporabi?
- b) Može li dobra reklama potaknuti na čitanje svake knjige?
- c) Jesu li djela starijih hrvatskih pisaca pisana književnim jezikom?
- d) Po čemu se život djece u sirotištu iz romana *Oliver Twist* razlikuje od života djece u suvremenim domovima za nezbrinutu djecu?
- e) Mogu li povijesni romani zainteresirati suvremene čitatelje ako znamo sve informacije o vremenu u kojem je smještena radnja romana?
- f) Možemo li frazemima smatrati spojeve riječi koji sadrže samo jednu punoznačnu riječ?
- g) Hoće li nam čitanje romana o životu tinejdžera pomoći da se suočimo s nekim vlastitim problemima?
- h) Možemo li u svakodnevnoj komunikaciji izbjeći pravopisne i gramatičke pogreške koristeći digitalnu tehnologiju?
- i) Kako čitanje dnevnika utječe na vjerodostojnost teksta?

Tijek istraživačkog učenja – što nakon pitanja?

1. korak

Nakon što smo raspravom i postavljanjem različitih pitanja došli do istraživačkog pitanja (samoostalno ili na poticaj učitelja/učiteljice), predviđamo moguće odgovore na to pitanje i zapisujemo **hipoteze**.

2. korak

Slijedi **istraživanje**. Odlučujemo na koji ćemo način i u kojim izvorima započeti svoje istraživanje. Primjerice, ako je istraživačko pitanje *Kako čitanje dnevnika utječe na vjerodostojnost teksta?*, svoje ćemo istraživanje započeti postavljanjem dodatnih pitanja koja će nas usmjeriti prema postavljanju nove hipoteze ili dokazivanju postojeće. Prisjećamo se tekstova koje smo čitali, a koji sadrže dnevnički zapis (*Gregov dnevnik*, *Dnevnik Anne Frank*, *Tajni dnevnik Adriana Molea*, *Lastin rep*). Pročitat ćemo ulomke iz navedenih djela i, ovisno o hipotezi koju želimo dokazati ili opovrgnuti, započinjemo s iznošenjem navoda iz tekstova, argumenata i dokaza. Za usporedbu i potvrdu hipoteze bilo bi dobro navedene ulomke usporediti s ulomcima iz djela slične tematike koja ne sadrže dnevničke zapise.

Na temelju istraživanja i zabilježenih zapažanja formiramo **zaključak**, to jest odgovor na postavljeno istraživačko pitanje.

3. korak

4. korak

Razmislimo još jednom o svim koracima koje smo prošli u istraživačkom učenju i raspravimo s ostalim učenicima odgovarajući na ova ili slična pitanja:

1. Jesmo li potvrdili hipotezu/hipoteze?
2. Kojim smo argumentima potkrijepili svoj zaključak?
3. Možemo li odgovor provjeriti i na neki drugi način?
4. U čemu se naši zaključci podudaraju sa zaključcima ostalih učenika?
5. Što smo promijenili u svojim početnim pretpostavkama nakon što smo se upoznali sa stavovima ostalih učenika?
6. Jesmo li trebali odabrati drugi način istraživanja ili drugu metodu?
7. Gdje se naše istraživanje (zaključak) može primijeniti?

Ponekad nas rasprava i refleksija nakon istraživanja mogu potaknuti na postavljanje novih istraživačkih pitanja.

ISHODI

OŠ HJ A.8.1. Predstavljamo rezultate istraživačkog učenja uz vizualna pomagala.

OŠ HJ A.8.4. Dorađujemo, skraćujemo i jezično dotjerujemo tekst za predstavljanje.

Što s dobivenim rezultatima?

Izlaganje rezultata istraživanja, rješavanja problema, pročitano djela...

Nakon svakog istraživačkog učenja ili rješavanja problemskih zadataka valja izložiti rezultate istraživanja ili rješenja problema.

Izložiti također možemo:

- djela koja smo pročitali, pogledali ili poslušali
- kulturne znamenitosti
- kulturne događaje koje smo posjetili itd.

Kako bismo što bolje vizualno predočili ono o čemu govorimo, najčešće se služimo računalnim pre-

zentacijama. Na nastavi Informatike učili ste kako izraditi računalne prezentacije u različitim digitalnim alatima, no za uspješno izlaganje nije dovoljno samo poznavati tehnička pravila za izradu računalne prezentacije. Važno je odabrati **ključne informacije** koje želimo izložiti, odrediti **redoslijed izlaganja**, jezično dotjerati tekst svakog slajda te **izbjeći gramatičke i pravopisne pogreške** na prezentaciji. Nakon izrade prezentacije važno je dobro **uvježbati izlaganje** (možemo se i snimiti ili uvježbavati ispred ogledala) kako bismo ublažili tremu i izbjeegli nesigurnost u govorenju.

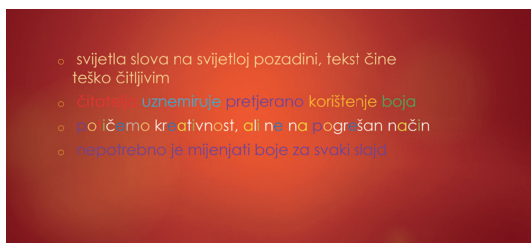
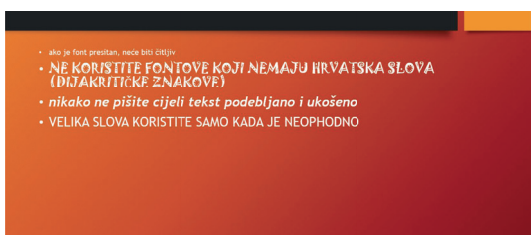
Kako započeti izradu računalne prezentacije?

Nakon što prikupite dovoljno podataka te donesete zaključke i/ili rješenja problema, razmislite koje biste **podatke** željeli posebno istaknuti i zabilježiti ih na prezentaciji, a koje ćete usmeno iznijeti prilikom prezentiranja. Odredite svrhu svoje prezentacije i cilj svojega izlaganje te, u skladu s postavljenom svrhom i zadanim ciljevima, oblikujte svoje slajdove. Svaka prezentacija trebala bi, među ostalima, sadržavati sljedeće slajdove:

1. uvodni slajd – naslov i predstavljanje govornika
2. sadržaj prezentacije – o čemu ćemo govoriti
3. završni slajd – pozdravljanje i zahvala za pozornost.

Naime, ta tri slajda učinit će prezentaciju jasnom, preglednom i dobro zaokruženom.

Što mislite, zašto su ova dva slajda loše napisana?

Neka podatci koji se nalaze na slajdovima budu:

- kratki i jasni
- napisani u natuknicima ili u kratkim rečenicama.

Gledatelji žele čuti vas i vaše izlaganje, a ne čitati tekstove sa slajdova.

Oblikujući prvi slajd, razmislite kako ćete se predstaviti gledateljima. Uvježbajte pozdravljanje, predstavljanje sebe i najavu teme. Ne zaboravite uspostaviti kontakt očima s prisutnima te na pravilno držanje i stav. Budite opušteni i okrenuti publici. Ne obraćajte se samo jednoj osobi. Potaknite gledatelje na zanimanje za najavljenу temu zanimljivim rečenicama, fotografijom, šaljivim događajem, pričom o tome kako je izgledao početak istraživanja...

Najčešće pogreške u oblikovanju prezentacije – izbjegnite ih

- izbjegavajte prezentacije s velikim brojem slajdova (ako trebate prikazati neke statističke podatke i brojeve, prikažite ih u tablicama i grafikonima)
- svaka prezentacija postaje zanimljivija ako ju „začinite“ fotografijama, videosadržajima, animacijama, no pripazite da ne pretjerate s time
- razlikujte naslove, podnaslov i tekst
- na jednom je slajdu dovoljno 4 – 5 natuknica, izbjegavajte pisanje opisa, teksta punim rečenicama
- izbjegavajte šarene, kičene pozadine – koristite jednostavne pozadine
- izbjegavajte korištenje više različitih pozadina u istoj prezentaciji
- ne pretjerujte s animacijama, posebice na prijelazima između slajdova, neka se slajdovi pojavljuju uvijek na jednak način
- fotografije i animirane objekte postavite s desne strane slajda, a tekst neka bude na lijevoj strani
- pripazite na veličinu fotografija umetnutih u prezentaciju i na njihovu kvalitetu, bolje da slajd bude bez fotografije nego da fotografija loše kvalitete odvlači pozornost s onoga što je doista važno
- ne čitajte sa slajdova – gledatelje zanima što vi imate reći o temi, a ne žele slušati kako čitate ono što mogu i sami pročitati
- kada promijenite slajd, pričekajte nekoliko trenutaka da ga gledatelji prouče, zatim počnite govoriti i tumačiti

1.

**Domovino,
tebi pišem**

ISHODI

- OŠ HJ B.8.1.** Uspoređujemo vlastiti doživljaj domovine s doživljajem izrečenim u lirskoj pjesmi.
OŠ HJ B.8.2. Primjenjujemo dosadašnja znanja o stilskim izražajnim sredstvima za razumijevanje više-značnosti lirske pjesme.
OŠ HJ A.8.6. Objašnjavamo ulogu istoznačnih i suprotnih riječi u kontekstu.

Što osjećate prema svojoj domovini? Što za vas domovina **NIJE**, a što za vas domovina **JEST**? Zapišite nizove riječi u tablicu s dva stupca: a) domovina jest, b) domovina nije. Usporedite svoja razmišljanja s ostalim učenicima u razredu.

Drago Ivanišević

Hrvatska

Ni brda nisu,
ni doline, ni rijeke, ni more,
ni oblaci nisu,
ni kiša, ni snijeg nije
moja Hrvatska.
Jer Hrvatska nije zemlja, kamen, voda,
Hrvatska je riječ koju naučih od majke
i ono u riječi mnogo dublje od riječi;
i ono dublje s Hrvatskom me veže,
s Hrvatskom Hrvata,
s patnjama njinim,
sa smijehom i nadom,
s ljudima me veže,
te ja kao Hrvat brat sam sviju ljudi,
i kud god idem sa mnom je Hrvatska!

O KNJIŽEVNIKU

Drago Ivanišević

(1907. – 1981.) hrvatski je pjesnik, prevoditelj, dramski pisac, urednik i slikar. Jedan je od najznačajnijih pjesnika druge polovice 20. st. i pripada pjesnicima modernistima. Djela: *Zemlja pod nogama*, *Historija*, *Vrelo bez prestanka*, *Jubav*.

Riječi, riječi

njinim – njihovim (zastarjelica); *sviju* – svih

Čitamo, razumijemo

1. Promotrite kako pjesnik u ovoj domoljubnoj pjesmi upotrebljava niječne oblike glagola i veznika. Na kojem se stilskom izražajnom sredstvu temelji ova pjesma?
2. Izdvojite **u tablicu** motive koji pjesniku jesu domovina i one koji to nisu te odredite što je svakoj skupini motiva zajedničko.

suprotnost	motivi	što povezuje motive
Hrvatska nije		
Hrvatska jest		

3. Što je pjesnik naučio od majke? Objasnite izraz *ono u riječi mnogo dublje od riječi*. Koji je osjećaj iskazao tim stihom:
 - a) prema majci
 - b) prema Hrvatskoj?
4. Izdvojite iz pjesme **aliteraciju** i objasnite što je pjesnik želio naglasiti tim stilskim sredstvom.
5. Pjesma je pisana slobodnim stihom. Objasnite kako je u pjesmi ostvaren **ritam**. Posebnu pozornost obratite na uporabu stilskih izražajnih sredstava.
6. Što pjesnika povezuje s Hrvatskom i Hrvatima? Izdvojite osjećaje koji su univerzalni, zajednički svima u Hrvatskoj, ali i svim ljudima svijeta.
7. Izdvojite stih koji po vašem mišljenju najbolje iskazuje **osnovnu misao** pjesme.
8. Je li vas u ovoj domoljubnoj pjesmi što iznenadilo? Po čemu se ova domoljubna pjesma razlikuje od ostalih domoljubnih pjesama koje ste poznali?

Maštamo, stvaramo, istražujemo

1. Istražite **značenjske odnose** među riječima. Zapišite sljedeće motive: *brda – doline, rijeke – more, oblaci – kiša – snijeg, Hrvatska – hrvatska*. Objasnite kako su značenjski povezani: po sličnosti značenja (sinonimi), po suprotnosti značenja (antonimi), po jednakom glasovnom sastavu (homonimi), po pripadnosti istom značenjskom polju (istoj temi).
2. Razmislite što je *ono u riječi mnogo dublje od riječi*. Prevedite nekoliko motiva iz pjesme na strani jezik koji znate. Usporedite svoje osjećaje kad izgovarate hrvatsku riječ i kad izgovarate stranu riječ. Koja od njih u vama budi više slika, uspomena, misli, osjećaja? Zašto? Povežite svoj odgovor s vlastitim iskustvom usvajanja materinskoga jezika.
3. Prisjetite se domoljubnih pjesama i njihovih autora. Posjetite knjižnicu i istražite njihove zbirke pjesama te izradite plakat pod naslovom **Hrvatske domoljubne lirske pjesme**. Zapišite imena književnika, naslove pjesama s nekoliko odabranih kitica. Plakat ilustrirajte pjesničkim motivima i svojim doživljajima Hrvatske.

ISHODI

OŠ HJ B.8.1. Procjenjujemo domoljubnu ideju izrečenu u lirskoj pjesmi.

OŠ HJ B.8.2. Objašnjavamo ulogu stilskih izražajnih sredstava u pjesmi.

MEĐUPREDMETNA TEMA: **Osobni i socijalni razvoj**

osr C.3.4. Razvijamo nacionalni i kulturni identitet.

Razmislite pa ispričajte ostalim učenicima u razredu što vama znači hrvatski jezik s kojim svaki dan živite.

Vladimir Nazor

Hrvatski jezik

U tebi sam vijek svoj proživio,
Drevni i lijepi jeziče Hrvata;
Rođen na morskom pragu tvojih vrata,
Polako sam te, uz trud, osvojio.

Povede ti me i gdje nisam bio.
Na vrhu gore i na kraju gata,
U kolibici, u kući od zlata
Svuda je meni glas tvoj žuborio.

Htio sam biti glazbalo na kome
Zvuče ko žice, mirišu ko cvijeće
Rojevi riječi u govoru tvome.

Pa, uzdignut nad zipkom i nad grobom,
Da u tebi dišem i da živim s tobom,
I onda, kad me više biti neće.

Ivan Meštrović, *Povijest Hrvata*

Riječi, riječi

gat – mol, dio luke gdje pristaju brodovi; **kolibica** – najčešće drvena kućica; **glazbalo** – glazbeni instrument; **zipka** – kolijevka